

Progresjonsplaner for Frelsesarmeens barnehager

Innledning

Våren 2011 har pedagogiske ledere i Frelsesarmeens barnehager utarbeidet progresjonsplaner for Rammeplanens 7 fagområder. Det er tatt utgangspunkt i Kari Papes mal for progresjonsplaner og målene i denne.

I utarbeidelse av planene er det lagt stor vekt på å være i samsvar med Pedagogisk plattform for Frelsesarmeens barnehager.

Progresjonsplanene er delt inn i 5 trinn. For hvert trinn er det mål, arbeidsmåter og konkrete ideer til hvordan barnehagen kan jobbe med dette fagområdet.

Alle barn er forskjellige og barn utvikler seg i ulikt tempo. Ved å dele i trinn, men med markering av alder, ønsker vi å vektlegge betydningen av å tilpasse det pedagogiske opplegget til det enkelte barn ut fra hvor barnet er i utvikling, og ikke i forhold til barnets alder.

Progresjonsplanene brukes i planlegging av det pedagogiske arbeidet. I barnehagens planer (uke-, måneds- eller periodeplaner) kan man skrive inn mål og arbeidsmetoder fra progresjonsplanene som man velger å vektlegge spesielt i en periode. Progresjonsplanene brukes også i det daglige arbeidet for å få konkrete ideer til aktiviteter eller i veiledning og refleksjon for å bli minnet om hvordan vi jobber i Frelsesarmeens barnehager.

Kommunikasjon, språk og tekst

Mål	Vi vil arbeide med dette fagområdet gjennom å vektlegge opplevelser og erfaringer i hverdagen	Ideer
<p>Trinn 1 1-2 åringene</p> <p>Barna skal oppleve et rikt språkmiljø, både verbalt og kroppslig.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne er gode språklig forbilder og bader barnet i språk • Voksne er tilgjengelig og tilstedeværende • Personalet har et godt samarbeid med foreldre og samtale om hva barnet har opplevd hjemme/i barnehagen • Voksne gir tid og rom for dialog • Voksne er observerende • Voksne legger til rette for ulike typer lek og har utstyr tilgjengelig. • Voksne setter ord på alt (gjenstander, opplevelser, samspill, barna) • Voksne bruker hverdagsaktiviteter til gode språksituasjoner • Voksne er tålmodige • Voksne er gode rollemodeller (høflighetsfraser; takk, kan jeg få osv) 	<p>Sangleker Rim og regler Pekebøker Bruk av musikk Dramatisering med konkrete</p>
<p>Trinn 2 2-3 åringene</p> <p>Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Vi lytter, observerer og gir respons i gjensidig samhandling med barn og voksne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne legger til rette for begynnende rollelek • Voksne bruker bilder som utgangspunkt til samtale • Voksne hjelper barn å sette ord på følelser, og blir kjent med ulike følelser • Voksne legger til rette for godt samspill, barn- barn og barn-voksen, i ulike aktiviteter og situasjoner • Barna har erfaring i turtaking • Voksne benevner barnet med navn 	<p>Puslespill Bok: Trollmannen Lurifaks Sanger Flanellograf Musikk; cd, instrumenter Samlinger i smågrupper Lek i smågrupper Bruke små fortellinger og bøker Kimslyd og kimslek Steg for steg</p>

<p>Trinn 3 3-4 åringene Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barn støttes i sin videre utvikling av begrepsforståelse. Ved at voksne bruker et variert ordforråd får barna et rikere språk. Barna gjøres kjent med bøker, sanger, bilder, medier med mer.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne gir barnet mulighet, rom og tid til medvirkning • Voksne er en støtte for barnets språklige utvikling • Voksne legger til rette for ulike opplevelser/erfaringer som utvider ordforrådet eks. sykehuslek, butikklek, kafé osv • Barna får ta bilder • Barna har kjennskap til sin bokstav • Voksne legger til rette for at barna har mulighet til å stå frem/opptre/prate foran andre. • Voksne legger til rette for gode samtaler • Barna får kjennskap til motsetnings ord (varm-kald, blid-sur, glad-trist, kort-lang osv) 	Pc Foto/video Eventyr Ukas/månedens sang/rim/regle/ord Memoryspill Språkposer Film/teater
<p>Trinn 4 4-5 åringene Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna får hjelp til å bruke språket til å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, til å løse konflikter og til å skape positive relasjoner i lek og annet samvær.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne har en felles forståelse for å gi barna rom til medvirkning (eks konfliktløsning, påkledning, måltid osv) • Voksne stiller åpne spørsmål • Voksne har fokus på det å dele • Voksne oppmuntrer barn til å løse konflikter selv • Voksne legger opp til lengre dialoger, og støtter barnet til å være i en samtale over tid. • Voksne kommer med ideer og rekvisita for å dra leken videre • Voksne legger til rette for at barna skal kunne koble bilde med ordbilde • Barna får erfaring i å lytte til hverandre • Barna gjenkjenner eget navn • Barn får erfaring med tekstskaping • Barna har kjennskap og erfaring med lekeskriving 	Barnemøter Barneintervju Regellek/spill Rim og regler med rytmer Ordbilder festet i rundt i rommet og på gjenstander (vegg, lampe, skuff, bil, ball osv) Lekegrupper Rollelek Felleslek

<p>Trinn 5 5-6 åringer Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna får et positivt forhold til tekst og bilde som kilde til estetiske opplevelser og kunnskaper, samtaler og som inspirasjon til fabulering og nyskaping. Barna lærer å lytte til lyder og rytme i språket og bli fortrolige med symboler som tallsiffer og bokstaver.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne legger til rette for gode leseopplevelser • Voksne legger til rette for gode samtaler • Barna har kjennskap til tallrekken 1-20 • Barna har kjennskap til ulike bokstaver og bokstavlyder • Barna får erfaring i at bokstaver settes sammen til ord • Barnehagen har skoleforberedende tiltak • Voksne gir barn ansvar for ulike hverdagslige gjøremål (dekke på, dele ut mat, vanne blomster, måke snø, ved å være ordensmann/småhjelper osv) • Tall og bokstaver er tilgjengelig i rommet • Voksne legger til rette for automatisert dannels; si takk, kan jeg få, respektere hverandre, lytte osv. • Voksne legger til rette for gode opplevelser, også utenfor barnehagen 	<p>Ha bøker tilgjengelig, med og uten bilder Undre seg Øve på ordbilder/logolesing Barna kan lage egen bok Teater, tur, kino, museer, konserter osv</p>
--	---	---

Kropp, bevegelse og helse

Mål	Vi vil arbeide med dette fagområdet gjennom å vektlegge opplevelser og erfaringer i hverdagen	Ideer
<p>Trinn 1 1-2 åringene</p> <p>Vi gir barna opplevelser som bidrar til at de får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne gir positive tilbakemeldinger • Voksen legger til rette for en god dagsrytme • Voksne oppmuntrer til sansemotorisk og kroppslig lek • Voksne inspirerer barna til å ta fysiske utfordringer • Voksne ser ”ut av boksen” – styrer etter hode og hjerte, ikke etter regler • Voksne har fokus på helse og sunt kosthold • Voksne gir barnet tid og rom til fysisk utfoldelse (eks små barn som får gå selv, ikke bli båret.) • Voksne setter ord på ulike kroppsdelene • Barna opplever glede og mestring i fellesskapet • Voksne oppmuntrer barna til å herme etter hverandre 	<p>Se eget idéhefte på fellesdelen på citrix</p>
<p>Trinn 2 2-3 åringene</p> <p>Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Vi gir barna gode erfaringer med varierte og allsidige bevegelser og utfordringer.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne legger til rette for bevegelse i ulikt terreng og ulikt underlag (snø, is, gress, grus) • Voksne legger til rette for bruk av ball, ertepose og andre rekvisita • Barna lærer å vaske hendene før mat og etter toalett besøk • Voksne ser også verdien av lek hvor barna løper etter hverandre, og gir barna muligheter for å løpe • Utelek blir prioritert, og spesielt for de som har et ekstra behov for det • Voksne ser muligheter til å gi barn ulike utfordringer • Voksne legger til rette for gode rammer rundt måltidet • Voksne er fleksible 	<p>Sangleker Rim og regler Sanger som benevner kroppsdelene Bevege seg etter musikk Fjerne leker – plass til mer fysisk lek</p>

<p>Trinn 3 3-4 åringene Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna får mulighet til å videreutvikle sin kroppsbeheerskelse, grovmotorikk og finmotorikk, rytme og motoriske følsomhet. Barna får gode erfaringer med friluftsliv og uteliv til ulike årstider.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne legger opp til tur i ulikt og ulent terreng • Voksne bruker hverdagsaktiviteter til trening av finmotorikk • Voksne legger til rette for ulike finmotoriske aktiviteter både ute og inne • Voksne er positiv i allslags vær • Voksne legger til rette for ulike erfaringer med friluftsliv • Voksne legger til rette for å øve balanse • Voksne legger til rette for sansemotoriske opplevelser 	<p>Barna masserer hverandre Perle Lego Blåse såpebobler, blåse med sugerør Bruke saks Puslespill Hinderløype – ute og inne Snøbading Tegne Sansemotorikk – finnes ferdige program Aktivitetsbanken – www.skolenettet.no</p>
<p>Trinn 4 4-5 åringene Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Vi gir barna erfaringer som bidrar til at de utvikler glede ved å bruke naturen til utforskning og kroppslige utfordringer og får en forståelse av hvordan vi bruker og samtidig tar vare på miljøet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Barn er med i hverdagslige oppgaver (på kjøkkenet, vasker klær, tørker støv, støvsuger osv) • Voksne gir barna ulike erfaringer i skogen (klatre i fjell, bygge hytte, spikke ,sage, bruke øks) • Voksne utfordrer seg selv – hva er farlig? • Barna har kjennskap til at vi verner skogen (eks ikke skade trær ”bare for gøy”) • Voksne legger til rette for bruk av nærmiljø • Voksne gir alle barna like muligheter (ikke forskjell på kjønn, religion osv – eks gutter like mye rett til å vise følelser) 	<p>Spill</p>

<p>Trinn 5 5-6 åringer Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Vi bidrar til å skape forståelse og respekt for egen og andres kropp og for at alle er forskjellige. Vi gir barna kunnskap om menneskekroppen og forståelse for betydningen av gode vaner og et sunt kosthold.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Barna deltar i matlaging og lærer om et sunt, balansert kosthold. • Barna har kjennskap til kroppen • Voksne undrer seg sammen med barna • Voksne gir de eldste barna rom og mulighet til å nå "helt opp" – i klatrestativet • Barna deltar i rengjøring og får kjennskap til viktigheten av god hygiene • Barna har respekt for hverandre og hverandres grenser (eks kropp) • Barna kan lese kroppsspråk 	<p>Tegne omriss av kroppen Sang: Gud har skapt meg Tema: Fingeravtrykk Børud-gjeng sanger/ Lisa Børud</p>
--	---	--

Kunst, kultur og kreativitet

Mål	Vi vil arbeide med dette fagområdet gjennom å vektlegge opplevelser og erfaringer i hverdagen	Ideer
<p>Trinn 1 1-2 åringene</p> <p>Barna opplever tilstedeværelse av kunst og kultur. De lærer å erfare gjennom alle sansene.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne legger til rette for ulike sanseopplevelser • Voksne legger til rette for bruk av ulike formingsmaterialer. 	<p>Sanserom Lage mat – kjenne/lukte Formingsmateriale: trolleig, plastelina, leire, hjemmelagd play doh, jord, vann, sand, varm fingermaling. Såpebobler Vannlek Naturmaterialer Kjenne på skulpturer Kjenne på hverandre Musikk – småbarnssang Bruk av instrumenter</p>
<p>Trinn 2 2-3 åringene</p> <p>Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Engasjerte voksne er 100 % tilstede, og er i barnets høyde. • Voksne legger til rette for allsidig rollelek (tid, rom, ulik rekvisita - som ikke begrenser fantasien) • Voksne tar del i barnas fantasi 	<p>Naturmaterialer – som rekvisita Ha mye ”intetsigende” materiale for å stimulere barnets fantasi Turer ut i naturen – se under stein, rot, kjenne på bark/lav osv. Filosofiske samtaler Lage kunst ute, bruke naturmateriale Bruke musikk – spesielt i forhold til barn med annet morsmål. Bevegelse til musikk</p>

<p>Trinn 3 3-4 åringene Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna får hjelp til å styrke sin kulturelle identitet og sine personlige uttrykk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne oppmuntrer barna til å utfolde seg på sin måte (musikk, dans, drama) • Voksne er bevisst på hva slags kunst/musikk/litteratur som blir presentert. • Barna får kjennskap til tradisjonelle sanger og litteratur. • Voksne bruker seg selv og sin kompetanse. • Barnehagen bruker de ulike kulturene som er representert som en ressurs. Godt samarbeid med foreldre. 	<p>Eventyr – også fra andre kulturer Tur – ulike opplevelser (kulturminner, museum, teater, kirker)</p>
<p>Trinn 4 4-5 åringene Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna får hjelp til å utvikle sin evne til å bearbeide og kommunisere inntrykk og selv gi varierte uttrykk gjennom skapende virksomhet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Barna har kjennskap til ulike malingsteknikker • Voksne legger til rette for felles opplevelser/ inntrykk • Barna får utfolde seg og de voksne oppmuntrer til å gjøre dette på ulike måter. • Ulike materialer er tilgjengelig og de voksne har fokus på innredning av rommet. 	<p>Tema: Farger – primærfarger, blande osv. Ulike malingsteknikker – trykk, gaffel, biler, klinkekule Utstilling – i barnets høyde Bruk av verdiløst materiale Lese bøker Turer til butikk, brannstasjon osv Rollelek – lage handleliste osv. Bruke kamera – lage bildemontasje Rollelek, dramatisere – både eventyr og hverdagsaktiviteter. Ha en ”bestefar” – pensjonist Sløyd Hytte under bordet – lage trekk til bordet</p>

<p>Trinn 5 5-6 åringer Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna utvikler elementær kunnskap om virkemidler, teknikk og form for å kunne uttrykke seg estetisk i visuelt språk, musikk, sang, dans og drama. Barna får oppleve at kunst, kultur og estetikk bidrar til nærhet og forståelse.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne legger til rette for ulike kulturopplevelser (Utstilling, galler, konsert) • Barna har kjennskap til ulike uttryksmåter og bruker de. • Barna tar selvstendige valg • Voksne legger til rette og oppmuntrer barna til å stå frem foran resten av barnegruppa. 	<p>Samarbeid med kunstnere Prosjektarbeid – jobbe med samme tema over tid. Gå i dybden. Samtale rundt bilder. Nærmiljøets historie og kultur Dikt og tekstskaping Lek med ord Turer Tradisjonelle barneleker og sangleker Nysgjerrigper/Entreprenør – ”forskningsprosjekter”</p>
--	---	---

Natur, miljø og teknikk

Mål	Vi vil arbeide med dette fagområdet gjennom å vektlegge opplevelser og erfaringer i hverdagen	Ideer
<p>Trinn 1 1-2 åringene Barna får gjøre erfaringer via alle sine sanser.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne legger til rette for ulike sanseopplevelser • Barna får erfaringer og opplevelser med ulike type materiale ute og inne. • Voksne tar utgangspunkt i barnets nysgjerrighet og gir tid til undring 	Tur Smake på grønnsaker/frukt Sansevegg Bøker med "pels" Sansepose/kasse Bruke såpebobler
<p>Trinn 2 2-3 åringene Vi følger opp arbeidet fra i fjor + Barna opplever naturen og får anledning til å undre seg over naturens mangfoldighet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Barna blir kjent med norske husdyr og insekter • Voksne gir tid og anledning for undring om det man ser i naturen • Voksne legger til rette for varierte opplevelser knyttet til årstiden. 	Ute i allslags vær Sanger om dyr Ta naturen inn (kongler, kvister) Ta inne aktiviteter ut Bruke såpebobler Så/plante – karse, solsikkefrø Hoppe i vanndam Base i løv Se på knopper, blomster osv
<p>Trinn 3 3-4 åringene Vi følger opp arbeidet fra i fjor + Barna får oppleve glede over å ferdes i naturen og får grunnleggende innsikt i natur, miljøvern og samspillet i naturen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne legger til rette for ulike turopplevelser • Voksne er gode forbilder og barna får kjennskap til hvorfor vi tar vare på naturen/jorden/Guds skaperverk • Voksne gir tid og rom til å stoppe opp og se på samspillet i naturen. • Voksne viser glede og entusiasme over å være i naturen. 	Blekkulf Miljøagentene Lage papir Grave ned miljøskatt – hva som råtner/ikke råtner Miljøstasjon i barnehagen Gå på søppeljakt Ta med søpla hjem fra tur Konkurransen – finn så mange feil som mulig i naturen (søppel) Maurtue – smake på maurtiss Bruke konkreter Næringskjeden; hvem spiser hvem. Prosesser i naturen: se på løvetannknopp, så blomst, så visner

		osv Dyr som spiser/utnytter hverandre Soppens jobb Fotosyntesen
Trinn 4 4-5 åringene Vi følger opp arbeidet fra i fjor + Barna får erfaringer med og kunnskaper om dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet og betydning for matproduksjonen.	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne gir barna erfaringer og kjennskap til hvor maten kommer fra. • Voksne legger til rette for at barna får kjennskap til hva som skjer med dyr, blomster og trær i de ulike årstidene. • Voksne gir barna erfaringer med ulike typer vær, og kjennskap til hvorfor det er ulikt vær. • Voksne gir barnet begynnende kjennskap til fødsel, vekst, aldring og død. 	Kjøkkenhage Lage mat i naturen; Rognebærgele, blåbærsyltetøy, brenneslesuppe Så Registrere været, måle temperatur Månedssanger – Alf Prøysen Tema – verdensrommet Merkedager og tradisjoner
Trinn 5 5-6 åringer Vi følger opp arbeidet fra i fjor + Barna får erfaringer med hvordan teknikk kan brukes i leken og i hverdagslivet.	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne gir barna erfaringer i bruk av kamera, pc, oppvaskmaskin og andre elektroniske apparater. • Voksne legger til rette for at barna får kjennskap til de 4 elementene ild, luft, jord og vann og legger til rette for ulike eksperimenter. 	Kamera- Pc-Bilde Pc-spill Søppel – hva kan det bli til Vindmølle/vannmølle – energi Båt med propell av strikk Lage kullstift Lage ting av søppel Skruketroll i jorda Turer til f.eks teknisk museum Åpne radio Strøm – lysbryter – hvordan fungerer det? Mat på bål Tema: naturfenomener

Etikk, religion og filosofi

Mål	Vi vil arbeide med dette fagområdet gjennom å vektlegge opplevelser og erfaringer i hverdagen	Konkrete ideer
<p>Trinn 1 1-2 åringene</p> <p>Tid og rom for undring</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne har god tid i stellesituasjonen og i andre hverdagssituasjoner. • Voksne sitter på gulvet. Er tilgjengelig fysisk og mentalt. • Voksne oppmuntrer barna til å uttrykke seg. • Voksne setter tydelige grenser og forklarer hvorfor. • Barna deltar på markering av høytidene 	<p>Dele i grupper Synge kristne sanger Skape kroker til dialog/undring På tur – undre seg over naturen. Tema: Meg selv</p>
<p>Trinn 2 2-3 åringene</p> <p>Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna arbeider med å tilegne samfunnets grunnleggende holdninger og verdier</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne er gode forbilder • Voksne er tilstede. • Voksne legger til rette for felles opplevelser for 2-3 barn. • Voksne har fokus på utvikling av vennskap og empati. • Voksne har fokus på høflighet – si unnskyld, takk, spørre, vente på tur. • Barna deltar på markering av høytider 	<p>Bøker – vennskap. (Kirkemusa) Steg for steg – for de minste. Dele i grupper Se på bilder – samtale Tema: Hva gjør meg glad/ lei meg Boom chicka boom – cd Barmhjertige samaritan og andre bibelfortellinger</p>
<p>Trinn 3 3-4 åringene</p> <p>Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Ved at det gis anledning og ro til undring, tenkning, samtaler og fortellinger får barna anledning til å erfare at grunnleggende spørsmål er vesentlige. Barna får innsikt i kristne grunnverdier og deres plass i kulturen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne undrer seg sammen med barna • Voksne stiller åpne spørsmål og møter spørsmål med spørsmål • Voksne er tydelige • Vokse gir rom for tid og dialog • Kristne verdier formidles gjennom bibelfortellinger • Guds bilde blir formidlet gjennom bibelfortellinger om Jesus • Barna har noe kjennskap til ulike høytider 	<p>Ikatthe hona Si gode ord om hverandre Dramatisering av fortellinger. Bøker: Har Gud vinger? Iko Filosofiske samtaler – Ø. Osholt CD: Dirri Dam Halleluja Hosianna</p>

<p>Trinn 4 4-5 åringene Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna lærer å utvikle toleranse og interesse for hverandre og respekt for hverandres bakgrunn, uansett kulturell og religiøs eller livssynsmessig tilhørighet. Barna får kjennskap til kristne høytider og tradisjoner. Barna får kjennskap til tradisjoner knyttet til høytider i religioner og livssyn som er representert i barnegruppa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Filosofering rundt grunnleggende spørsmål settes på planen. (livet, døden osv) • Det er åpenhet om at man kan tro forskjellig • Voksne skaper trygghet • Voksne legger til rette for formidling av ulike høytider. • Voksne legger til rette for formidling av ulike religioner og livssyn som er representert i barnegruppa i samarbeid med barnas hjem • Barna har kjennskap til kristne høytider og tradisjoner • Voksne hjelper barn i konflikt situasjon til å finne konstruktive løsninger. 	<p>Undre seg i grupper Kirkebesøk Samarbeid med korps og andre Frelsesarmé enheter.</p>
<p>Trinn 5 5-6 åringer Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna blir kjent med religion, etikk og filosofi som del av kultur og samfunn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne legger til rette for filosofiske samtaler • Fokus på kristne grunnverdier: Nestekjærlighet, toleranse, tilgivelse, rettferdighet, likeverdighet, ærlighet og menneskeverd. • Barna har god kjennskap til ulike høytider og tradisjoner. • Fokus på den gode samtale – dialog. • Barna har kjennskap til at det finnes ulike meninger og synspunkter. At det i mange sammenhenger ikke finnes rett og galt. 	<p>Bok: Kari Vinje Pelle og de to hanskene Gud og jeg er venner Barna deles i smågrupper for filosofiske samtaler.</p>

Nærmiljø og samfunn

Mål	Vi vil arbeide med dette fagområdet gjennom å vektlegge opplevelser og erfaringer i hverdagen	Ideer
<p>Trinn 1 1-2 åringene</p> <p>Barna blir kjent med og deltar i samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Barna blir kjent med seg selv, de voksne og barnegruppa. • Voksne legger til rette for at barna blir kjent med rammer og rutiner i barnehagen. • Voksne har fokus på fellesskapet gjennom for eksempel måltid og samling. • Voksne legger vekt på at barna skal oppleve barnehagen som en trygg arena. • Voksne prioriterer tid til en god tilvenning 	<p>Turer – småturer i nærmiljø Teater og konsert 17. mai feiring og andre arrangement Foreldrearrangement</p>
<p>Trinn 2 2-3 åringene</p> <p>Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna lærer at alle mennesker, uansett erfaringer og forutsetninger, inngår i og bidrar til barnehagens fellesskap.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne legger til rette for at alle, uansett forutsetninger blir inkludert i fellesskapet. • Voksne legger til rette for at barna er med og bestemmer. • Voksne observerer og tar tak i barnas initiativ. • Voksne legger vekt på å styrke fellesskapsfølelsen i gruppa slik at barna føler seg verdifulle. • Det er et godt samarbeid mellom avdelingene, og barna går på besøk til andre avdelinger. 	<p>Tur ut av barnehagen for eksempel bondegårdstur, butikk, biblioteket.</p> <p>Snakke om de som er borte, hvem er her. Sette ord på det å savne noen.</p>
<p>Trinn 3 3-4 åringene</p> <p>Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna utvikler tillit til egen deltakelse i og mulighet for påvirkning av fellesskapet. De skal utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levesett.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vi jobber for at barna får en opplevelse av at de er viktige i fellesskapet • Barna blir kjent med ulike kulturer og tradisjoner som er representert i barnegruppa. • Barna blir kjent med gamle norske tradisjoner. • Voksne sørger for at vi tar like mye hensyn til gutter og jenter. • Voksne gir rom for barnas medvirkning til sin egen hverdag. 	<p>Ikatthe hona prosjektet Lese bøker, museums besøk Barnemøter "Barna bestemmer dag" Gi barna oppgaver for fellesskapet Kildesortering</p>

<p>Trinn 4 4-5 åringene Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna blir kjent med historiske endringer i lokalmiljø og samfunn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Barna blir kjent med nærmiljøet før og nå. • Barna får kjennskap til hva de voksne jobber med. • Voksne tilegner seg kunnskap om nærmiljøets historie. • Barnehagen har fokus på hva foreldrene arbeider med og inviterer de til barnehagen for å fortelle. • De voksne tar i bruk gamle tradisjoner. • Barna går på tur for å se etter spor av gamle dager i nærmiljøet. • Voksne introduserer tema menneskerettigheter og FN. 	<p>Tema gamle dager Besøke foreldrenes/nærmiljøets arbeidsplasser, gamle hjem, skole, brannstasjon, politistasjon. Farge garn, bake lefser, lage ark. Bruke media for å få kunnskap om nærmiljøet. Markere FN-dagen</p>
<p>Trinn 5 5-6 åringer Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna blir kjent med at samene er Norges urbefolkning, og får kjennskap til samiske fortellinger, sagn og andre deler av samisk kultur og hverdagsliv</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Barnehagen markerer samefolkets dag 6. februar. • Voksne tilegner seg kunnskap om samene og deres kultur. • Barna får kjennskap til samenes mattradisjoner. • Voksne legger til rette for å bruke ulike medier for å finne kunnskap. • Voksne undersøker mulighetene til å få en same på besøk som kan fortelle. • Voksne legger til rette for samtaler om viktige nyheter, er kritiske mot nyheter og reklame. • Barna blir kjent med kommunen vi bor i. 	<p>Kaste lasso på reinshorn Smake på mat Samedrakt Sette opp lavvo Vise frem/lage sameflagget Joik og annen musikk Arrangere samisk utstilling Besøke samisk barnehage Bli kjent med ordfører og kommunevåpen.</p>

”Barnas medvirkning i det indre liv i barnehagen kan være første skritt for å få innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn.” s. 4 | Rammeplanen.

Antall, rom og form

Mål	Vi vil arbeide med dette fagområdet gjennom å vektlegge opplevelser og erfaringer i hverdagen	Ideer
<p>Trinn 1 1-2 åringene</p> <p>Barna får erfare rom og form gjennom alle sine sanser.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne legger opp til enkel konstruksjonslek (eks byggeklosser) • Voksne legger opp til å ha materialer og leker i forskjellige former tilgjengelig • Voksne bruker tall i sanger/sangleker og i andre situasjoner. • Voksne bruker hverdagssituasjoner til å telle (eks telle tær, knapper, hvor mange vi er osv) • Barna får erfaringer i å være i barnehagens ulike rom 	<p>Puttekasse Togbane Putte ting oppi/tømme ut</p>
<p>Trinn 2 2-3 åringene</p> <p>Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna erfarer ulike typer størrelser, former og mål gjennom å sortere og sammenlikne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Barna får erfaringer i å sortere leker etter størrelse, farge, form osv (for eksempel i ryddesituasjon) • Voksne leser/dramatiserer eventyr som inneholder tall/størrelse og preposisjoner • Barna får en opplevelse av seg selv i rommet, også i forhold til avstander (på benken, under bordet, løpe inne – fra punkt til punkt) • Barna deltar i daglige gjøremål eks. dekke bord – telle antall glass/asjetter • Voksne legger til rette for at barna får erfaring i at alt har en rekkefølge. (hva man kler på når, vente på tur, dagsrytme) • Barna får erfaring i at sanger har et mønster (Kan vente med å si bø i bjørnen sover) 	<p>Forme ulike figurer/former med formingsmaterieill Bok: En, to – støvel sko – Else Devold Norske eventyr Hånd/fotavtrykk – se forskjellen på størrelsene Gå på formjakt Enkle spill – memory, lotto</p>

<p>Trinn 3 3-4 åringene Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna får erfare, utforske og leke med form og mønster.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne legger til rette for å bruke naturmateriale til å telle og sortere etter størrelse og form. • Ha materiale tilgjengelig med ulike form og mønster • Voksne oppfordrer barna til å lage mønster av ulike aktiviteter 	<p>Sanger: Guds kjærlighet er rundt om meg, Om jeg er liten eller stor, Liten, men likevel stor.</p> <p>Tur – lete etter stor/liten stein, kort/lang pinne</p> <p>Lage mønster med store/små perler</p> <p>Brette papirfly</p> <p>Klippe – blir mønster</p> <p>Sanger med tall eks en elefant kom marsjerende</p> <p>Eventyr – Geitekillingen</p> <p>Rim og regler</p> <p>Kimslek</p> <p>Gjett på tingen – føle eller beskrive</p>
<p>Trinn 4 4-5 åringene Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna får erfare plassering og orientering og på den måten utvikle sine evner til lokalisering.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne legger til rette for at barna blir kjent med det å måle (hvor langt de hopper, avstander, hvor høye de er/hva de veier) • Barna får erfaring i å beregne fart ut fra terreng (når de sykler) • Barna blir kjent med ulike former (sirkel, trekant, kvadrat, rektangel) • Voksne legger til rette for at barna går på leting etter ulike former (eks natursti – lete etter ting i naturen, eller ting de voksne har gjemt i naturen. Ha bilde av en form og farge – lete etter ting med samme form/farge) • Barna får erfaring i å bevege seg i forhold til ting i rommet • Voksne gir barnet erfaring i å vente på tur (eks være stille når noen andre forteller) 	<p>Bok: 4,5,6 – det kommer en heks – Else Devold</p> <p>Kalender – dager, måned, dato</p> <p>Spill – med terning</p> <p>Flocards</p> <p>Kims lyd</p> <p>Sanger, rim og regler</p> <p>Rockering – bevege seg utenfor, inni osv.</p> <p>Regellek: Rødt/grønt lys, haien kommer, alle mine duer kom hjem, Fisken i det røde hav, hvilke farge må jeg ha.</p> <p>Tur i skogen – finne veien hjem.</p>

<p>Trinn 5 5-6 åringer Vi følger opp arbeidet fra i fjor +</p> <p>Barna tilegner seg gode og anvendbare matematiske begreper.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Barna får kjennskap til årstall, dato og måned • Barna får kjennskap til det å måle/veie – eks bake • Barna får erfaring med sammenligninger (stor, større, størst, telle hva det er mest/minst av, lavest – høyest osv) • Voksne legger til rette for formjakt i naturen • Barna får kjennskap til navn på tredimensjonale former (pyramide, kjegle, kule) • Voksne legger til rette for ulike forsøk (eks lite/stort glass – hva rommer mest, snø i dl mål – hvor mye vann) • Voksne bruker ulike matematiske begreper (eks pluss/minus) 	<p>Bake</p> <p>Bygge tredimensjonalt og todimensjonalt – sammenligne</p> <p>Tarkus – trafikksti</p> <p>Mattekassen</p> <p>Telle baklengs</p> <p>Lage ulike mønster- veving, tegning</p> <p>Lage formasjoner med kroppen – alene og flere sammen</p> <p>Danse – danse i en ring alle, en og en, to og to</p> <p>Telleboka – Torbjørn Egner</p>
---	--	---

